

Motion till riksdagen 2020/21:3236

av **Nina Lundström m.fl. (L)**

Liberal politik för naturvård och biologisk mångfald

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda och bevara naturen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda utrotningshotade djur och växter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot invasiva främmande arter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om växtskyddsmedel och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om pollinerande bin och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rödlistade arter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda skogens ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenmiljöernas roll för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Århuskonventionens krav om rättslig prövning tillgodoses i EU-direktiv och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våtmarker och bevattningsdammar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenvägar till våtmarker och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandskydd och våtmarker och tillkännager detta för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våtmarker och jakt och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våtmarker i tätorter och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skörd av vass och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strandängar och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stranderosion och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det finns många argument för varför det är viktigt att slå vakt om miljön. Vi liberaler utgår från tanken om förvaltarekap som innebär ett ansvarsfullt nyttjande av naturens resurser och att vi inte har moralisk rätt att lämna över en värld till våra barn som är fattigare än den vi ärvde av våra föräldrar.

För att bevara och utveckla mångfalden av olika naturtyper och arter behövs ökade insatser och fler skyddade sammanhängande områden både på land och i vatten. Fjäll-, skogs- och kustområden samt sjöar och vattendrag med höga naturvärden ska värnas. Den mest värdefulla naturen måste skyddas och där spelar naturreservat och nationalparker en viktig roll. Dialogen med markägare och lokalbefolkning både vad gäller naturvård och viltförvaltning är viktig. Möjligheten till olika typer av friluftsliv, allt från vandring till bär- och svamplockning fungerar för att allemansrätten existerar. Allemansrätten är viktig att värna. Den biologiska mångfalden är hotad. Antalet hotade rödlistade arter ökar fortfarande i Sverige och är nu över 4 700. Jord- och skogsbruket har störst effekt, men andra faktorer som bottenrålning, exploatering av mark för bebyggelse, sjukdomar, vattenreglering, invasiva arter och ett förändrat klimat påverkar också. Klimatförändringar påverkar den biologiska mångfalden genom torka, värme och intensiva regn. Kemiska ämnen påverkat både djur och natur. Trots den dystra bilden av alla faktorer som påverkar negativt kan många åtgärder vidtas för att värna naturen och biologisk mångfald. Liberalerna har som parti alltid arbetat för förvaltarekapstanken. Det arv dagens generation lämnar efter sig ska vara bättre än det arv vi ärvde.

Liberalerna har en sakpolitisk överenskommelse med Centerpartiet och regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet, varför formella yrkanden som omfattas av detta samarbete inte läggs i denna motion.

Allemansrätten – inte störa, inte förstöra

Allemansrätten är viktig att värna. Möjligheten att utan avgifter kunna röra sig i skog och mark tillhör det mest centrala i den svenska synen på människans relation till naturen. Det är viktigt att ta hänsyn till natur och djurliv, att visa hänsyn mot markägare och mot andra som är ute. Den som vistas i skog och mark beter sig på ett sätt som minimerar slitaget. Skräpet följer självklart med hem igen.

Skräp riskerar att skada djur i naturen. Plast, kapsyler och matrester kan vålla skada på olika sätt. Risken med att vilda djur äter matrester, och därigenom riskerar att bli

sjuka och sprida smitta, är viktig att beakta i dagsläget. Det är angeläget att förbättra informationen till alla som visas i skog och mark, men också vid rastplatser eller parkeringar i anslutning till skog och mark. Kvarlämnade matrester kan locka till sig t.ex. vildsvin. Den afrikanska svinpesten som sprids i vissa europeiska länder kan delvis vara orsakad av matrester som vildsvinen hittat i naturen. Detta är i hög grad okänt och därför behöver informationsspridningen förbättras kring vikten av att ta med sig skräp och matrester. Det är också viktigt för allmänheten att känna till var man rapporterar in fynd av självdöda djur. Det krävs riktade informationsinsatser från myndigheter gentemot grupper som vistas i och nära naturen för att förebygga smitta bland vilda djur. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skydda och bevara naturen och den biologiska mångfalden

Naturen och den biologiska mångfalden måste skyddas och bevaras. Det är viktigt för allt levande på jorden och för kommande generationer. Vi människor såväl som växter och djur är beroende av naturen och den biologiska mångfalden för vår överlevnad. Människan har ansvaret att förvalta miljö och natur så att vi lämnar välmående ekosystem och en värld i ekologisk balans till kommande generationer. Människan och världsekonomin är helt beroende av en lång rad tjänster som ekosystemen levererar. Välmående ekosystem är en förutsättning för mycket av det vi tar för givet och som ekonomin också är beroende av. Vilka ekosystemtjänster som kommer att vara viktiga i framtiden är inte självklart. Försiktighetsprincipen gör således att vi bör skydda mångfalden för vår egen skull.

Den mest värdefulla naturen måste skyddas, till exempel genom naturreservat och nationalparker. Allt fler arter hotas av utrotning. Utrotningshotade djur och växter måste skyddas genom fridlysning eller restaureringsinsatser och Artdatabankens viktiga arbete bör uppmärksammas. Sverige ska ha livskraftiga stammar av alla de fem stora rovdjuren: björn, järv, lo, varg och kungsörn vilket vi beskriver närmare i vår ”Hållbar förvaltning av djur och natur”.

För att bevara den biologiska mångfalden behövs också satsningar på att bekämpa så kallade invasiva främmande arter. Det handlar till exempel om lupiner, jättebjörnloka, mårddhund, amerikansk hummer och signalkräfta. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Jordbrukslandskapet är en viktig livsmiljö för många växter och djur. Uppskattningsvis hälften av de arter som förekommer i Europa är beroende av livsmiljöer i jordbrukslandskapet. Framförallt ängs- och betesmarker samt jordbrukslandskapets kantzoner har stora värden men det har även åkermarken i sig. Blommande grödor utgör föda insekter och dessa insekter bidrar med viktig pollinering. Det ekonomiska värdet av pollineringen i Sverige som honungsbin bidrar till uppskattas till i Sverige till någonstans mellan tre hundra och sexhundra miljoner kronor. Till det kommer värdet av vilda insekters pollinering av odlade grödor och av vilda bär. Pollineringen från vilda bin, humlor och fjärilar är helt nödvändig för en tredjedel av världens livsmedelsproduktion. Många insekter motverkar även skador när de livnär sig på ogräs och skadegörande insekter.

Jordbrukslandskapets betydelse för den biologiska mångfalden och förekomsten av pollinerande insekter bör vara en viktig parameter i hur jordbrukspolitik utvecklas. Insatser för biologisk mångfald bör beaktas i den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Växtskyddsmedel

EU:s jord-till-bord-strategi, Farm-to-Fork, ska leda till att unionen ställer om till ett mer hälsosamt och hållbart livsmedelssystem. EU-kommissionen föreslagit att halvera användningen av kemiska bekämpningsmedel till 2030 för att minska riskerna av användningen.

Studier i både Kanada och Europa har pekat ut växtskyddsmedelsanvändningen som den enskilt viktigaste faktorn bakom förlusten av biologisk mångfald i jordbrukslandskapet.

Forskningen pekar på att artrikedomen av främst fåglar, insekter och växter är runt trettio procent högre i ekologiskt brukade jordbruksfält, jämfört med konventionellt brukade fält där kemiska växtskyddsmedel används. Omställning till ekologisk odling innebär dock många förändringar av brukningsmetoder, utöver växtskyddsmedelsanvändning, vilket gör det svårt att göra en entydig tolkning av sådana här resultat. Det kan dock inte uteslutas att avsaknad av växtskyddsmedel kan antas vara en bidragande orsak till en generellt högre biologisk mångfald på områden som är ekologiskt brukade. Konsekvenserna på biologisk mångfald av konventionell odling kontra ekologisk odling behöver fortsätta undersökas. Målet är att hitta metoder att bruka jorden som skonar den biologiska mångfalden utan att minska effektiviteten i jordbruket. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Växtskyddsmedlens påverkan på biologisk mångfald bör klarläggas inför det fortsatta arbetet med jord-till-bord-strategin. I många länder inom EU ser användningen av växtskyddsmedel helt annorlunda ut än i Sverige. Det finns starka miljöskäl till att begränsa användningen. Växtskyddsmedel påverkar mark och vatten och djurlivet såsom pollinerande insekter. Ett exempel är ett bekämpningsmedel som används globalt. Ett exempel är behandlingen av rapsfrön med neonikotinoider innan sådd för att förhindra insektsangrepp. När pollinatörer och bisamhällen utsätts för neonikotinoider under en längre period klarar de sig sämre. Den gemensamma ambitionen inom EU bör vara att användningen av växtskyddsmedel begränsas där det är möjligt. Sverige bör vara pådrivande i att Jord-till bordstrategin omfattar ambitiösa mål för att begränsa användningen av växtskyddsmedel där det är möjligt. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Pollinerande bin

Matbrist är ett stort problem för bin. I takt med att jordbruket förändrats täcks i dag stora områden av åkrar eller skogsplanteringar medans ängar med en stor mångfald av blommande växter saknas. När betesmarkerna blivit färre växer de öppna landskapen igen. De grödor som blommar gör det bara under en kort period. Den utbredda bidöden har länge oroat aktörer i många länder då den hotar både den biologiska mångfalden och livsmedelsproduktionen i många länder. Orsaker till bidöd kan vara både sjukdomar och gifter. Nu undersöks vad som kan ha orsakat att 50 miljoner honungsbin dött i regionen Međimurje i Kroatien, nära gränsen till Ungern. Enligt biodlare är den troliga orsaken insektsgifter.

Det ekonomiska värdet av honungsbinas pollinering i odlade grödor i Sverige är tre hundra till sexhundra miljoner kronor. Det framgår av rapporten ”Det ekonomiska värdet av honungsbin i Sverige” som Jordbruksverket publicerat. Honungsbinäringen producerar även honung och vax till ett värde av drygt trehundra miljoner kronor. Värdet av honungsbinas pollinering har ökat 85 procent sedan den förra studien genom-

fördes 2009. Det beror främst på en ökning av arealen med höstraps, klöverfrö och åkerböna samt på högre priser och större skördar hos frukt- och bärödlarna. Honungsbinas pollinering av äpplen, jordgubbar och oljeväxter har störst ekonomisk betydelse, 75 procent av pollinerings ekonomiska värde härrör från dessa tre grödor. Honungsbina bidrar med ekosystemtjänster som är avgörande för livsmedelsproduktionen. Samtidigt finns det för lite pollinerande insekter i slättbygden för att pollineringen grödorna ska bli optimal. Biodlarna är därmed viktiga och bidrar till målen i livsmedelsstrategin. Det är viktigt att värna pollinerande insekter. Orsaker till bidöd måste förebyggas. De strategier för användning och begränsning av växtskyddsmedel som finns behöver omfatta åtgärder för att förebygga negativ påverkan på pollinerande insekter. Det gäller både i Sverige men även inom ramen EU samarbetet. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Dagens vilda bin har svårt att hitta någonstans att bo. När marker växer igen på grund av att de inte tas om hand genom bete eller slåtter försvinner blommor och vegetation som marklevande vilda bin använder för att livnära sig på. Gräsmattor och hårdgjorda ytor anläggs i den byggda miljön. Kommande jordbruksprogram bör beakta vikten av öppna landskap och av habitat för pollinerande insekter. Åtgärder behövs även i tätortsnära sammanhang. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Rödlistade arter

Rödlistan tas fram av Artdatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet. ”Rödlistade arter i Sverige 2020” som sammanställts av Artdatabanken är en sammanställning av arternas status i Sverige. Sammanställningen redovisar arter som har en osäker framtid och kan ses som en barometer för arternas tillstånd. Den kan vara till hjälp för prioriteringar av naturvårdssatsningar och bidrar med kunskap om biologisk mångfald.

Det kan finnas många skäl till att populationer minskar. De två faktorer som påverkar flest arter i Rödlistan 2020 är avverkning och igenväxning. Avverkning har stor negativ påverkan på ungefär 1 400 arter. Vissa arter har svårt att överleva hyggesfasen. Livsmiljöer hinner inte byggas upp innan skogen åter avverkas. Igenväxning har stor negativ inverkan på drygt 1 400 arter. Förtätning och igenväxning finns i olika landskapstyper. Andra viktiga faktorer är bottenrålning, exploatering på grund av bebyggelse, invasiva arter och klimatförändringar.

Drygt hälften av alla rödlistade arter förekommer i skogen, andelen i jordbrukslandskapet är nästan lika stor. För 43 % av de rödlistade arterna är skogen en viktig hemvist, medan jordbrukslandskapet är viktigt för 34 % av arterna. Jordbruket idag är mer intensivt och storskaligt än förr. Små och medelstora jordbruksföretag läggs ner eller blir större enheter. Detta har också lett till förändrad skötsel av marker. Slåtter eller bete har tidigare gynnat värdefulla småbiotoper. Men i det moderna jordbrukslandskapet växer ängs- och betesmarker igen eller planteras med skog. Gödning, näringsläckage och kemiska bekämpningsmedel ger effekter på mark och vattenmiljöer. Åtgärder är viktiga för att värna öppna landskap och ängs- och betesmarker. De stödsystem och regelverk som rör brukande av jord och skog, och finns inom jordbrukssektorn, bör bidra till att habitat för pollinerande insekter och rödlistade arter får ett ökat fokus. Den biologiska mångfalden kan värnas genom att marken används och brukas på sätt som inte utarmar arter utan som istället bidrar till en positiv status för fler arter. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skydda skogens ekosystemtjänster

Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Skogens ekosystemtjänster är mångfacetterade och innebär allt från att trädens rötter skapar stadig mark, tar upp vatten och skyddar mot översvämningar till att skogen är en miljö för friluftsliv och upplevelser. Inrättandet av naturreservat skapar möjligheter att värna skogens ekosystemtjänster. Skyddade tätortsnära skogar kan fylla en mycket viktig funktion i tätbebyggda områden. Naturreservat kan även milda konsekvenserna av klimatförändringar. Markanvändning är en kommunal angelägenhet vad gäller planering. Kommuner som inrättar reservat gör det oftast utifrån att värna livsmiljön. Det behöver inte bara handla om att gynna ekosystemen och mångfalden. Ofta handlar det också om människors närmiljö och trivsel. Markanvändningens betydelse för biologisk mångfald bör även omfatta tätortsnära natur. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Vattenmiljöernas roll för biologisk mångfald

Insatser i vattendrag är viktiga för att värna det marina livet och för att skapa goda habitat för fisk. Vattendrag kan utgöra hem och föda för många organismer som fisken äter genom att dessa har lämpligt växtmaterial. Död ved, grenar och löv hamnar vanligtvis helt naturligt i vattendrag, men vid avverkningar eller rensningar av vattendrag kan tillförseln försvinna och den biologiska mångfalden minskar. Genom att omsorgsfullt tillföra död ved kan man ofta öka ett vattens produktion. Många vattendrag har förlorat sin naturliga omändring när de har rätats ut exempelvis i jordbrukslandskapet. Det ger dåliga miljöer för fisk då de varken erbjuder skydd eller ståndplatser. Genom att återplantera växtlighet i strandzonen kan man ge vattendrag skugga som påverkar vattentemperaturen och ger skydd och bidrar till insekter. Stenar i vattendrag kan variera djup och strömmar och återskapa habitat för fler organismer. Genom att sätta tillbaka borttagna block och stenar kan vattendragets meandrande form återskapas. Det är angeläget att inte reservatsföreskrifter hämmar möjligheten till åtgärder i vattenmiljöer i ett reservat. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Århuskonventionen

Medborgarnas rätt till miljöinformation, delaktighet i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning är centrala delar i Århuskonventionen som är en FN-konvention. EU har ratificerat konventionen men dock inte det som berör tillgången till rättslig prövning. Det innebär att EU inte lever upp till de krav som ställs på medlemsländer om till exempel rättsmedel. Det är viktigt att medborgare kan delta i beslutsprocesser och få en rättslig prövning om miljö- och naturresurser hotas. Sverige bör arbeta för att krav om rättslig prövning tillgodoses i EU-direktiv. Detta bör tillkännages till regeringen.

Våtmarker och bevattningsdammar

En stor andel av Sveriges ursprungliga våtmarker har försvunnit till följd av utdikning och odling. I södra Sverige är i princip all tidigare våtmark utdikad. Ur klimatsynpunkt

är detta en stor förlust då våtmarkerna har en viktig roll i att minska övergödningen och binda in kol och på så sätt minska utsläppen av växthusgaser. Många växter och djur är beroende av våtmarker. Många av Sveriges rödlistade arter förekommer i våtmarker. Enligt Naturvårdsverket finns det en rad orsaker till att utbredningen av våtmarker fortfarande minskar. Växtnäring som frigörs vid skogsbruksåtgärder kan leda till att våtmarker växer igen. Våtmarker som är beroende av att slås och betas har vuxit igen när aktiviteter upphört. Drygt hälften av Sveriges totala våtmarksförlust berör utdikningar i skogsbruket. Ytterligare en stor andel beror på omvandling av våtmarker till jordbruksmark. En del av våtmarkerna har försvunnit på grund av torvbrytning men de lokala variationerna är stora. Torvtäkter är vanliga i Jönköpings och Västra Götalands län, medan de på andra håll inte förekommer. I Europa är utdikning till förmån för jord- och skogsbruk en vanlig orsak till att våtmarker försvunnit. Mer än hälften av Europas våtmarker beräknas ha dålig bevarandestatus. Ett relativt nytt hot mot våtmarkerna är klimatförändringarna.

Odlings- och skogslandskapet är idag påverkat av utdikningar. Utan våtmarker har landskapet en dålig motståndskraft mot för svår torka. Våtmarkernas och vattendragens förmåga att fördröja vatten i landskapet fyller en viktig funktion under torka. Regn och annat vatten tar sig långsammare till havet och vattenmängderna blir bättre fördelade. Genom att möjliggöra för vatten att stanna kvar längre i landskapet kan mer vatten bidra till ökat grundvatten. Att kunna restaurera eller anlägga våtmarker på sin egen fastighet är ett sätt att öka tillgången på vatten i landskapet. Våtmarken kan påverka lokalklimatet så att det inte blir lika varmt vilket kan minska antalet dagar med torka. Stora våtmarker kan fungera som brandgata. Restaurering av dikad torvmark bidrar rätt utförd till av avgången av klimatgaser från marken minskar. Den minskar också risken för bränder och spridningen vid en brand. Torr torv som brinner är svårsläckta vilket innebär att det finns länder som restaurerar torvmarker till våtmark i närheten av storstäder för att förhindra att torven börjar brinna med rökutveckling och hälsoproblem för befolkningen som följd.

Sammanfattningsvis finns det varierande och mångfacetterade skäl att återställa våtmarker. Det handlar om att skapa vattenreserver, hantera dagvatten och kraftiga regn, skapa förebyggande åtgärder mot bränder och gynna det lokala klimatet vid höga temperaturer. Men också om att hindra avgången av klimatgaser och om att stoppa övergödningen av haven. Idag finns det en rad hinder mot att anlägga våtmarker. Alla regler som kan hämma utvecklingen och anläggandet av våtmarker behöver ses över. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Konsekvenserna av klimatförändringarna – såsom torka, stormar och stora regnmängder – ser ut att öka än mer i framtiden och beredskapen för att förebygga konsekvenserna behöver öka. Våtmarker och vattendammar fyller här flera olika funktioner. Bevattningsdammar tillför landskapet vattenmagasin. Dessa kan mildra effekter av torka i marker, skog och odlingslandskapet. Dammar tillför bevattningsmöjligheter och djurhållningen kräver tillgång till vatten. Dammar och våtmarker kan även bidra till att begränsa bränders utbredning. Att återställa tidigare utdikade eller igenväxta våtmarker ger stora positiva effekter både för klimatet och miljön. Att återskapa tillträde till våtmarker och upprätta vattenvägar vore även positivt för fiskarter.

Legala hinder som motverkar restaurering och nyanläggning av våtmarker bör ses över och tas bort. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Våtmarker och bevattningsdammar bär även kunna anläggas i kombination. En våtmark kan exempelvis även fungera som bevattningsdamm vilket långsiktigt minskar

näringsläckaget till vattendrag. Vid svår torka minskar grödans förmåga att ta upp vatten och därför kan en kontinuerlig begänsad bevattning förebygga långsiktigt näringsläckage från odlingslandskap och marker genom att grödans förmåga att ta upp näringsämnen bevaras. Regelverket för anläggning av våtmark måste ses över så att utvecklingen av kombinationsdammar inte hindras. Möjligheten att ta ut vatten från en våtmark måste under vissa omständigheter, såsom vid vattenbrist och torka, tillåtas. Våtmarken kan placeras och utformas så att den kan utjämna höga vattenflöden och magasinera vatten till senare torrperioder. Det bör utformas tydliga regelverk kring möjligheten att använda våtmarken till bevattning vid torka. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Upprätta vattenvägar till våtmarker

Att återställa tidigare utdikade eller igenväxta våtmarker ger stora positiva effekter både för klimatet och miljön. Att återskapa tillträde till våtmarker och upprätta vattenvägar vore positivt för många fiskarter inte minst för att våtmarkerna ger en jämnare tillgång på vatten nedströms. Våtmarker gynnar många fågelarter och groddjur och motverkar övergödning genom att fånga näringsläckage av kväve och fosfor. Vikar växer igen på grund av övergödning vilket påverkar marint liv negativt genom sämre vattenflöden och syresättning. Att återskapa våtmarker, skapa tillträde till våtmarker och upprätta vattenvägar till dessa kan bidra till ökad biologisk mångfald. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Strandskydd hinder mot våtmark och bevattningsdammar

Strandskyddsreglerna behöver anpassas så att anläggning av våtmark inte hindras. Om anläggande av våtmark resulterar i att strandskyddsreglerna aktiveras, och strandskyddsdispens krävs för verksamhet i våtmarkens närhet, kommer detta sannolikt påverka intresset negativt för att nyanlägga våtmarker. En våtmark kan påverka användningen av omkringliggande mark negativt. Detsamma bör uppmärksammas gällande bevattningsdammar. Strandskyddsreglerna bör anpassas så att dessa inte påverkar utvecklingen av våtmarker och dammar negativt.

Våtmark och jakt

Definitionen av våtmark är även viktigt sett till regelverket för jakt och ammunition. Idag har markägaren jakträtt vilket innebär att det bör vara tydligt hur jakträtten påverkas av våtmarker. Det även bör tydliggöras när restriktioner gällande val av ammunition inträder. Idag är det förbjudet att jaga med blyammunition i våtmark. Om jakt påverkas negativt vid nyanläggning av våtmarker bör restriktioner framgå tydligt och definition av våtmark bör vara tydligt definierad när det gäller begräsningar för jakträtten och ammunition. Tillsyn av jakt i hav och vissa vattendrag åligger Kustbevakningen. Det bör tydliggöras hur ansvaret för tillsyn åligger gällande våtmarker och specifikt nyanläggning av våtmark. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Anläggning av våtmarker

Att återställa tidigare utdikade eller igenväxta våtmarker ger stora positiva effekter både för klimatet och miljön. Att återskapa tillträde till våtmarker och upprätta vattenvägar vore positivt för många fiskarter inte minst för att våtmarkerna ger en jämnare tillgång

på vatten nedströms. Våtmarker gynnar många fågelarter och groddjur och motverkar övergödning genom att fånga näringsläckage av kväve och fosfor. Vikar växer igen på grund av övergödning vilket påverkar fisk negativt genom sämre vattenflöden och syresättning. Effekterna av att vidta åtgärder är viktigt att belysa och hur skörd av vass kan bidra till bättre livsmiljö för fisk. Gäddan leker på översvammade strandängar. Genom att skörda vass och låta djur beta kan man hindra att de växer igen. Det krävs många åtgärder för att skapa goda livsmiljöer för fisk och lekområden. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Nyanlagda och restaurerade våtmarker bör utformas på ett sätt som bidrar till att öka upptaget av växtnäring – kväve och fosfor. Våtmark kan placeras så att den kan bidra till att minska näringsbelastningen till vattendrag som är klassificerad som påverkad av övergödning. Anläggningen bör också utformas så att den leder till minskning av utsläpp av växthusgaser. En ökande avgång av metan behöver med marginal kompenseras av en minskande avgång av koldioxid och en ökad inlagring av kol i marken.

När en våtmark anläggs i eller nära tätbebyggda områden kan den även bidra till rekreativ möjligheter och friluftsliv för allmänheten. Insatser för att ge allmänheten tillgång till våtmarken blir då viktiga. Tillgängligheten ska också vara anpassad för besökare med funktionsvariation. Klimatförändringarna för med sig utmaningar för tätbebyggda städer med stora arealer hårdgjord yta. Belastningen på avlopps- och dagvattensystem vid kraftiga regn kan bli betydande. Våtmarker och dammar kan skapa lösningar för hantering av dagvatten. Belastningen på det befintliga nätet kan på så sätt minskas och risken för utsläpp av föroreningar i hav, sjöar och vattendrag kan minskas. Stödsystem för anläggande av våtmarker bör omfatta även åtgärder i tätbebyggda områden. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Skörd av vass är en miljöåtgärd

När vass breder ut sig i våra hav, sjöar och vattendrag påverkas vattenmiljön ofta negativt. Vassen kan ge försämrade vattencirkulation, dy, brist på syre och negativ påverkan på fisk. Övergödning och minskat bete vid stränder skapar möjlighet för vassen att breda ut sig. Genom att skörda vass på sommarhalvåret, men även på vintern, kan betydande mängder fosfor och kväve avlägsnas från vattnet. Vattenmiljön för fiskar som gädda och andra vattenlevande djur förbättras inte minst för lekande fisk. Vid skörd av vass måste dock ta hänsyn till fåglar som häckar i vassen. Skördad vass behöver tas tillvara för att näringen som finns i vassen inte ska läcka tillbaka i vattendraget. Enligt historiska beräkningar från Ålands landskapsregering kan skörd av vass avlägsna 9 kg fosfor och 100 kg kväve per hektar. Det motsvarar orenat avloppsvatten från 10 personer vad gäller fosfor och ca 20 personer vad gäller kväve. Om vassen skördas på vintern minskar siffrorna med tio till tjugo procent. Det behövs insatser för att öka kunskapen kring potentialen för vassskörd. För att ta tillvara denna miljöförbättrande åtgärd bör de hinder som finns för vassskörd ses över, berörda myndigheter bör ges i uppdrag att bidra att vassskörden ökar. Det kan bland annat ske genom att informera om hur skörd av vass ska genomföras för att bli en effektiv miljöåtgärd som minskar och motverkar övergödning. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Strandängar

Förekomsten av strandängar vid Östersjön varierar längs kusten. Naturtypen har minskat under 1900-talet på grund av igenväxning, inte minst för att marken inte längre slås eller betas. Vegetationen påverkas även av naturliga faktorer som till exempel landhöjning och växlingar i vattenstånd. En förutsättning för en gynnsam bevarandestatus är att naturtypen inte gödslas förutom från betesdjur och att kalkning, dikning eller insådd av främmande arter inte sker. Det kan i vissa fall vara nödvändigt att föra bort tång från strandängarna för att undvika att växtligheten kvävs och att marken gödslas för mycket. Strandängar bör även vanligtvis vara fria från buskar och träd.

Idag finns olika uppfattningar om huruvida djur borde beta strandnära. Bete på strandängar kan innebära positiva effekter inte minst för att motverka att ängarna växer igen. Betande djur bidrar till att hålla landskapen öppna. Strandängar bör få betas av hästar, kor och andra djur oavsett ägarens huvudsakliga försörjning. Åtgärder för att minska övergödningen, som kan påverka strandängar negativt, bör ske genom att genom att minimera läckage av näringsämnen (fosfor och kväve). Bevarandet av strandängar bör även beaktas i utvecklingen av insatser genom landsbygdsprogrammet. Andra viktiga aktörer kan även bidra såsom "Greppa näringen" och respektive vattenförvaltning. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stranderosion

Stranderosion leder till att stränder försvinner ut i havet. Situationen längs de sydsvenska kusterna är på sina ställen kritisk. Allt tyder på att situationen kommer att förvärras bland annat på grund av den hårdare väderlek som följer med klimatförändringarna. Viktiga naturvärden liksom turistintressen och rekreationsområden riskerar att gå förlorade. För människor som bor i riskområden kan erosionen innebära en personlig tragedi då hus och egendom försvinner ut i havet. Staten måste ta ett ökat ansvar för att bekämpa stranderosionen. Det behövs en aktiv kustpolitik som bygger på forskning och kunskap och på samverkan mellan de berörda kommunerna liksom med statliga aktörer. Sverige behöver en nationell strategi för kustskydd, översvämningar och stranderosion. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Nina Lundström (L)

Johan Pehrson (L)

Gulan Avci (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)

Maria Nilsson (L)

Lina Nordquist (L)

Mats Persson (L)